

Feminismin aallot

1. aalto (1800-luvun loppu – 1900-luvun alku)

Pääteema: *Oikeudellinen tasa-arvo ja äänioikeus*

- Tavoitteena naisten **perusoikeuksien** parantaminen: äänioikeus, omistusoikeus, oikeus koulutukseen.
- Korosti ajatusta siitä, että naiset ovat **julkisen elämän toimijoita**, ei vain kodin piirissä.
- Keskeisiä saavutuksia: monissa länsimaissa naiset saivat **äänioikeuden** ja laajempia kansalaisoikeuksia.
 - **Mary Wollstonecraft**
A Vindication of the Rights of Woman (1792) – varhaisen feminismin klassikko, korosti järjen, koulutuksen ja tasa-arvon periaatteita.
 - **John Stuart Mill**
The Subjection of Women (1869) – filosofiaan perustuva puolustus sukupuolten tasa-arvolle ja naisten oikeuksille.
 - **Harriet Taylor Mill**
Vaikutti Millin ajatteluun ja kirjoitti itsekkin naisten vapaudesta ja oikeuksista.
 - **Elizabeth Cady Stanton**
Aktivisti ja kirjoittaja, mutta myös merkittävä tasa-arvofilosofi käytännön poliittisessa mielessä (Seneca Fallsin julistus 1848)

2. aalto (1960–1980-luku)

Pääteema: *Sosiaalinen ja kulttuurinen tasa-arvo*

- Keskittyi sukupuolirooleihin, työelämän tasa-arvoon ja naisten asemaan arjessa.
- Kampanjoi muun muassa **saman palkan, perhesuunnittelun, seksuaalioikeuksien**, sekä **koulutus- ja työuramahdollisuuksien** puolesta.
- Korosti ajatusta ”**henkilökohtainen on poliittista**”.
- Haastoi patriarkaalisia rakenteita sekä naisten esittämistä mediassa ja kulttuurissa.
 - **Simone de Beauvoir**
Toinen sukupuoli (1949) – eksistentialistinen analyysi naiseuden rakentumisesta: ”naiseksi ei synnytä, naiseksi tullaan.”

3. aalto (1990-luku – 2000-luku)

Pääteema: *Moninaisuus, identiteetti ja intersektionaalisuus*

- Tunnisti, että naisten kokemukset eroavat **rodun, luokan, seksuaalisuuden ja kulttuurin** mukaan.
- Korostettiin **intersektionaalisuutta**: syrjintä voi kasautua eri tekijöiden myötä.
- Kritisoitiin aiempien aaltojen taipumusta keskittyä lähinnä valkoisten keskiluokkaisten naisten kokemuksiin.
- Painotettiin yksilöllisiä tapoja olla nainen ja haastettiin perinteisiä sukupuolinormeja.

- **Judith Butler**

Gender Trouble (1990) – sukupuolen performatiivisuuden teoria; keskeinen poststrukturalistisen feminismin hahmo.

- **Kimberlé Crenshaw**

Intersektionaalisuuden käsite – miten syrjintä voi kasautua rodun, sukupuolen ja luokan perusteella.

FEMINISMIN MUOTOJA: Ei ole siis yhtä feminismiä, vaan monta!

Pääsääntöisesti feministit tavoittelevat sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta. Feminismi voi tavoitella myös tasa-arvoa pidemmälle meneviä päämääriä, kuten sukupuoliroolien häivyttämistä kokonaan.

Feminismin muodot (pääsuuntaukset)

1. Liberaalifeminismi

- Korostaa **yksilön oikeuksia**, tasa-arvoa lain edessä ja yhtäläisiä mahdollisuuksia.
- Tavoittelee muutoksia **lainsäädäntöön ja instituutioihin** (esim. koulutus, työelämä).
- “Korjataan järjestelmä sisältä päin.”

2. Radikaalifeminismi

- Näkee patriarkatin yhteiskunnan **perusrakenteena**, joka tuottaa epätasa-arvoa.
- Keskittyy mm. **sukupuolirooleihin, seksuaalisuuteen, väkivaltaan ja vallan rakenteisiin**.
- “Järjestelmä täytyy muuttaa juuriltaan.”

3. Marxilainen / sosialistinen feminismi

- Yhdistää **marxilaisen luokka-analyysin** ja feministisen kritiikin.
- Näkee naisten alistamisen liittyvän **kapitalismiin, työvoimaan ja taloudellisiin rakenteisiin**.
- Korostaa tuotannon ja kotityön eriarvoisuutta.

4. Musta feminismi

- Keskittyy rodun, sukupuolen ja luokan **ristiin kietoutuvaan** syrjintään.

- Tärkeä ajatus: feministinen liike ei voi edustaa vain yhdenlaisten naisten kokemuksia.
- Korostaa intersektionaalista näkökulmaa (esim. bell hooks, Patricia Hill Collins).

5. Intersektionaalinen feminismi

- Analysoi, miten **useat syrjinnän muodot** (esim. sukupuoli, rotu, luokka, seksuaalisuus, vammaisuus) vaikuttavat samanaikaisesti.
- Taustalla Kimberlé Crenshaw'n teoria.
- Nykyfeminismin valtavirtaa.

6. Kulttuurifeminismi

- Korostaa naisten ja miesten välisiä **erilaisuuksia**, joilla nähdään olevan oma arvo.
- Pyrkii vahvistamaan "naisten kulttuuria" ja pehmeiksi miellettyjä arvoja (hoiva, empatia).

7. Ekofeminismi

- Yhdistää feminismin ja ekologisen ajattelun.
- Korostaa, miten **naisten alistaminen ja luonnon hyväksikäyttö** liittyvät samoihin valtarakenteisiin.
- Vahva yhteys ympäristöliikkeisiin.

8. Postmoderni / queer-feminismi

- Kriittinen essentialismille (ajatukselle, että naisilla olisi yhteisiä luonnollisia piirteitä).
- Korostaa **sukupuolen ja identiteetin moninaisuutta** sekä niiden kulttuurista rakentumista.
- Taustalla mm. Judith Butler.